

УДК 339(510+81...87) «1990/2021»
DOI 10.26693/ahpsxxi2021-2022.03.013

**ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО КНР
І ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ
УПРОДОВЖ 1990-Х РОКІВ – XXI СТ.**

Олег Кравець

e-mail: kara22spn@gmail.com

ORCID: 0000-0003-1155-9814

Чорноморський національний університет імені Петра Могили,
Україна, 54003, м. Миколаїв, вул.68 Десантників, 10

Одним з пріоритетних напрямів зовнішньої політики Китайської Народної Республіки є латиноамериканський вектор, який за останніх 20 років розширився в геометричній прогресії. З 1990-х років починається новий етап у відносинах між країнами. Китайсько-латиноамериканські економічні відносини стають інтенсивними і починають щороку зростати. Однак, справжній прорив в активізації двосторонніх економічних відносин Китай-Латинська Америка відбувся у XXI ст.. Китай стає серйозним імпортером з країн регіону сільськогосподарської продукції, корисних копалин. У свою чергу латиноамериканські країни імпортують китайську готову продукцію. Китай виступає одним з головних інвесторів в ЛА, вкладаючи кошти не лише у важливі для них складові, але у розвиток країн латиноамериканського регіону з метою подолання значної відмінності між ними. Окрім двостороннього діалогу, країни співпрацюють у рамках регіональних організацій: СЕЛАК, ОАД, БРІКС, китайської ініціативи «Один пояс – один шлях» та ін.

Ключові слова: *Китай, Латинська Америка, економічні відносини, інвестиційна політика.*

Постановка проблеми. Економічні відносини Китаю з Латинською Америкою за останні 20 років розширилися майже в геометричній прогресії. Зараз Китай є провідним інвестором регіону, тоді як Латинська Америка представляє зростаючий ринок для китайських виробників. Співпраця держав Латинської Америки з китайськими партнерами, в свою чергу, обумовлена потребою в інвестиційному та технологічному обміні, а також прагненням оптимізувати систему зовнішньоторговельних зв'язків. Однак зростання Китаю мало згубні наслідки для деяких виробничих секторів Латинської Америки. Подібним чином державні візити китайських та латиноамериканських чиновників за останні роки потрапили в заголовки новин, і Китай визначив кілька країн регіону «стратегічними партнерами».

Аналіз попередніх досліджень. Китай вже давно зайняв чільне місце в історіографічних дослідженнях як вітчизняних, так й особливо закордонних науковців. Однак, що стосується китайсько-латиноамериканських відносин, то тут праць не так вже й багато. Серед українських дослідників можна виділити напрацювання

К. Вакарчук¹, Н. Валігури², Л. Вовчук та О. Кравця³. Досить ґрунтовними є роботи іноземних науковців, які безпосередньо висвітлюють економічне співробітництво між КНР і країнами Латинської Америки упродовж вказаного періоду. Серед таких наукові статті З. Лін і Г. Джонсона⁴, Ю. Чаї і Я. Юе⁵, Дієго Лейве Ван де Маеле⁶, Х. Ніу⁷ і Дж. Малена⁸.

Методи та прийоми дослідження. Дослідницька робота виконана на основі системного, структурно-функціонального, компаративного підходів. Методологічним підґрунтям дослідження стали принципи об'єктивності, історизму, детермінізму, системності, які дозволили розглянути китайсько-латиноамериканські відносини в економічній сфері упродовж 1990-х років – XXI ст.

Викладення основного матеріалу. Упродовж 90-х років XX ст. економічні відносини між країнами починають набирати свого оберту. Високі темпи економічного зростання КНР перетворюють його в головного споживача сировини, мінеральних ресурсів, енергоресурсів. Тому, саме з середини 1990-х рр. Китай починає активно укріплювати свою економічну присутність в латиноамериканському регіоні⁹.

У цей час Китай зосереджений на придбанні енергетичних, мінеральних та сільськогосподарських ресурсів в латиноамериканських країнах. У результаті світові спостерігачі визнали Китай новим двигуном латиноамериканського росту. Експортерами цих ресурсів стали: Аргентина і Бразилія (залізна руда і соєві боби), Чилі (мідь), Куба (нікель), Перу (мідь і рибне борошно) і Венесуела (сира нафта), які виграли від збільшення попиту і зростання цін на сировинні товари.

Окрім того, деякі країни регіону, такі як Бразилія, скористалися попитом Китаю на його товари, що мало вражаючі економічні і соціальні наслідки. Наприклад, протягом приблизно десятиліття швидкого зростання торгівлі з Китаєм економіка Бразилії зростає на 3,3%, а рівень бідності скоротився з 13,6% в 2001 році до 4,9% в 2013 р.

З кінця 90-х рр. XX ст. одним з найважливіших напрямків розвитку економічного співробітництва Китаю з країнами Латинської Америки стало надання фінансової допомоги – як на безоплатній основі, так і в формі кредитів. Надання Китаєм фінансової допомоги для країн регіону перш за все спрямована була на вирішення двох завдань: по-перше, це розширення присутності китайського капіталу в регіоні і, відповідно, розширення впливу Китаю і створення сприятливих умов для китайського

¹ Вакарчук, К. (2020, 16 червня). Латиноамериканський вектор зовнішньої політики Китаю. *Борисфен Інтел: незалежний аналітичний центр геополітичних досліджень*. Retrieved from: <https://bintel.org.ua/publication/regions/america/latinoamerikanskij-vektor-politiki-kitayu/>;

Вакарчук, К.В. (2014). Зовнішня політика Бразилії в період правління Д. Руссефф. *Актуальні проблеми політики*, 53, 142-148.

² Валігура, Н.Ю. (2020). Стратегія та доктрина зростання китайського впливу у світі. *Наукові записки студентів та аспірантів*, 5, 43-51.

³ Вовчук, Л., Кравець, О. (2021). Розвиток політичних і дипломатичних відносин між КНР та країнами Латинської Америки (1990-ті – 2020 рр.). *Старожитності Лукомор'я*, 1 (4), 109-117.

⁴ Lin Z., Johnson G. (2014) *Sino-Latin American Relations: Chinese Views of Latin America*. Washington.

⁵ Chai Yu, Yue Yunxia Sino-Latin American Economic and Trade Relations. Retrieved from: <https://www.springer.com/gp/book/9789811334047#aboutAuthors>

⁶ Leiva, D, Maele, V. (2017). Xi Jinping and The Sino – Latin American Relations in The 21st Century: Facing The Beginning of A New Phase? *JCIR*, 5(1), 35-67.

⁷ Niū, H. (2015). A New Era of China-Latin America Relations. *Anuario de Integración*, 11, 39-51.

⁸ Malena, J. (2020). The impact of the pandemic on Latin America's relations with China. *Asia Power Watch*. Retrieved from: <https://asiapowerwatch.com/the-impact-of-the-pandemic-on-latin-americas-relations-with-china/>

⁹ Борзова, А.Ю. (2009). Особенности КНР и стран Латинской Америки на современном этапе. *Вестник РУНД. Серия Всеобщая история*, 4, 27.

бізнесу; а по-друге, досягнення офіційного дипломатичного визнання – так званої «Доларової дипломатії»¹⁰.

Протягом 2000-х рр. Китай став найважливішим, після США, торговим партнером Бразилії, Чилі, Перу, Аргентини, Колумбії, Куби, Венесуели, Уругваю і Панами. Візит Цзян Цзємїня в регіон у 2001 р. став важливим кроком у розвитку нових відносин між Пекіном та Латинською Америкою, оскільки він «породив хвилю наступних візитів вищих чиновників та керівників підприємств між Китаєм та Латинською Америкою. Для обговорення політичних, економічних та військових проблем». Візити, які дали позитивні результати з точки зору домовленостей та покращили взаєморозуміння¹¹.

Саміт АТЕС в Чилі, що відбувся в 2004 році, наочно продемонстрував зростаючий інтерес Китаю до латиноамериканського регіону. Голова КНР Ху Цзін'яо відкрито заявив про наміри інвестувати в Латинську Америку 100 млрд. доларів. Китай, що є найбільшим імпортером сировинних товарів, почав активно фінансувати нафтові галузі провідних держав регіону¹².

У результаті, за досить короткий час, з 2001 р. по 2010 р. експорт палива і продукції гірничодобувного сектору в Китай зріс на 16 % на рік. Другою за темпами зростання стала сільськогосподарська продукція до 12 % на рік. Це сприяло тому, що багаті на природні ресурси країни Латинської Америки почали спеціалізуватися на торгівлі сировиною¹³. Серед основних імпортованих Китаєм продуктів у цей час стають венесуельська олія, чилійська мідь, перуанське рибне борошно, колумбійська та коста-риканська кави¹⁴.

Щоб підтримати «економічний імпульс» та подолати світову кризу 2008 та 2009 років, китайський уряд прагнув просунути відносини з латиноамериканськими країнами на крок вперед. Уряд КНР встановив «стратегічні партнерські відносини» з Перу (2008 р.) та Чилі (2012 р.). Підписав угоди про вільну торгівлю з Перу в 2008 р. (вступ в силу в 2010 р.) та Коста-Рікою в 2010 р. (вступив в силу в 2011 р.) Також китайський уряд збільшив інвестиції в регіон, розмір яких на 2010 р. становив 14 мільярдів доларів.

Це рішення сприяло позитивному іміджу, який вдалося зберегти Китаю протягом терміну Ху. Також всі ці зусилля допомогли підтримати стабільні та зростаючі китайсько-латиноамериканські економічні відносини, досягнувши двосторонньої торгової вартості (імпорт плюс експорт) у 275 мільярдів доларів США у 2013¹⁵.

Уже в 2010 р. Венесуела продавала Китаю 380 тис. барелів нафти на добу і заявляла про наміри в найближче десятиліття довести поставки до рівня 500 тис. барелів на день. У 2013 р. найбільша китайська корпорація CNPC (China National Petroleum Corporation) придбала перуанські активи бразильської нафтогазової компанії Petrobras. Величина китайських інвестицій в 2013 р. в нафтову галузь склала 13% від загального

¹⁰ Lum, T. et al. (2009). China's foreign aid activities in Africa, Latin America, and Southeast Asia. *Russia China and Eurasia-Social Historical and Cultural Issues*, 2, 175.

¹¹ Leiva, D., Maele, V. (2017). Xi Jinping and the Sino – Latin American Relations in the 21st Century: Facing The Beginning of A New Phase? *JCIR*, 5 (1), 41.

¹² Зверева, В.С. (2019). Китай на просторах Латинської Америки: современные геополитические реалии. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия: История и политические науки*, 2, 173.

¹³ Экономическая активность Китая в странах Латинской Америки (2017, май-июнь). *Наука за рубежом. Рубрика «Социальные и экономические науки и статистика»*, 61, 5.

¹⁴ Domínguez, J.I. (2006, June). China's Relations With Latin America: Shared Gains, Asymmetric Hopes. *Inter-American dialogue*, 1-59.

¹⁵ Leiva, D., Maele, V. (2017). Xi Jinping and the Sino – Latin American Relations in the 21st Century: Facing The Beginning of A New Phase? *JCIR*, 5 (1), 43-44.

обсягу прямих іноземних інвестицій в Латинській Америці. Протягом десятиріччя після завершення саміту в чилійській столиці Китай надав державам регіону кредитні ресурси у розмірі 118,5 млрд. дол. США. Обсяги торгівлі Китаю з державами Латинської Америки з 2000 по 2013 рр. збільшилися в 22 рази (з 12 до 275 млрд. дол.). Крім того, рівень інвестиційної активності Китаю перевищував показники, зафіксовані в офіційній статистиці. Великі вкладення здійснювали «дочки» китайських компаній, зокрема, з Кайманових, Британських, Віргінських островів і Гонконгу. Багато інфраструктурних проектів, в яких брали участь компанії Піднебесної, класифікувалися не як іноземні інвестиції, а як експорт¹⁶.

У 2015 р. відбувся саміт між Китаєм і Співтовариством латиноамериканських та карибських держав – СЕЛАК, в рамках якого КНР висловилося про намір інвестувати в регіон ще 250 млрд. дол., з яких близько 35 млрд. дол. планувалося вкласти в інфраструктурні проекти до 2019 р. Крім того, КНР мав намір подвоїти обсяги двосторонньої торгівлі до 500 млрд. дол. 2025 р.¹⁷.

Однак до середини другого десятиліття ХХІ ст. Китай продемонстрував зниження темпів розвитку економіки, що знайшло відображення в динаміці латиноамериканського господарського життя, але аж ніяк не підвело ризику під інтенсивним розвитком контактів. Темпи зростання латиноамериканської економіки впали до – 0,6% і – 1,4% в 2015 і 2016 рр. відповідно. Спад торгово-економічної взаємодії Китаю з державами Латинської Америки був обумовлений спробами модернізувати власну соціально-економічну модель, а також проблемами структурного розбалансування в торгівлі з найбільшими латиноамериканськими країнами. Дисбаланс в торгівлі, в свою чергу, був викликаний зведенням до мінімуму імпорту промислової продукції латиноамериканського виробництва і розширенням експорту ширвжитку.

Аргентинський політолог Х. Севарес відзначав, що ейфорія першого десятиліття нового століття відходить у минуле: Китай збереже позиції найбільшого партнера держав Латинської Америки, але навряд чи коли-небудь замінить за своєю значимістю США або Європейський союз.

Проте Китай продовжував інвестувати в латиноамериканські країни, експортувати готову продукцію та імпортувати сировинні товари, фактично ставши банкіром для тих урядів, з якими підтримував тісні зв'язки. КНР встановила відносини стратегічного партнерства з Бразилією, Венесуелою, Мексикою, Аргентиною і Перу¹⁸.

Згідно зі статистикою Міжамериканського діалогу (IAD), у 2014 р. Китай надав фінансову допомогу країнам Латинської Америки (Венесуелі, Аргентині, Бразилії) у розмірі 22 мільярд. доларів США. Варто говорити про те, що китайські позики перевищують сукупну вартість Світового банку (СБ) та Міжамериканського банку розвитку (IADB). Враховуючи поганий кредитний рейтинг цих країн регіону, китайські позики були надзвичайно важливими для їх розвитку та досягнення фінансових цілей. Однак, Китай з тих пір стикається з проблемами потенційних дефолтів серед деяких країн ЛАК, які мають низькі показники в економічному розвитку¹⁹.

Не дивлячись, на те, що фінансова допомога КНР країнам Латиноамериканського регіону в основному спрямовувалася на реалізацію власних національних інтересів (імпорт сировини та ресурсів), Китай був переконаний, що своїми інвестиціями допоможе латиноамериканським партнерам розвивати власні виробничі потужності. Так,

¹⁶ Зверева, В.С. (2019). Китай на просторах Латинської Америки: современные геополитические реалии. *Вестник Московского государственного областного университета. Серия: История и политические науки*, 2, 173.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid, 173-174.

¹⁹ Niu, H.A. (2015). New Era of China-Latin America Relations. *Anuario de Integración*, 11, 42.

наприклад, надані китайські позики Венесуелі були інвестовані в видобуток корисних копалин, інфраструктурні та житлові проекти, а також в енергетичний сектор. Під час візиту Прем'єр-міністра Лі Кецяна до Бразилії у 2015 році, Китай та Бразилія підписали План спільних дій на 2015-2021 роки, який передбачав впровадження інновацій та інвестицій у виробничі потужності країни.

Китай інвестував не лише у видобування і розробку залізної руди та вирощування сої, але й у гірничодобувну промисловість, виробництво автомобілів, передачу електроенергії, нафту, сільське господарство та інформаційні технології. Китайська національна ядерна Корпорація (CNNC) підписала з Аргентиною Угоду про співпрацю в сфері будівництва атомних електростанцій за китайськими технологіями на 6 млрд. доларів США²⁰.

Підписання відповідних угод між КНР та ЛАК засвідчило новий етап у відносинах між даними акторами. Розуміючи значний розрив у економічному розвитку між країнами, одним з пріоритетних завдань для Китаю стає вкладання інвестицій у відновлення інфраструктурної складової ЛАК. Починаючи з 2005 р. Китай інвестував кошти у відновлення вагонів підземки в Буенос-Айресі, поїздів в Аргентині, дорожнє будівництво в Еквадорі, залізничну систему в Ріо-де-Жанейро, а також високошвидкісний залізничний проект у Мексиці, який дещо пізніше був призупинений²¹. У 2014 р. китайська компанія Ван Цзина представила в Манагуа остаточний проект будівництва міжконтинентального шляху, який повинен був розпочатися в грудні 2013 р. За підрахунками зведення цього шляху мало обійтися в 40 мільярдів доларів. Протяжність каналу – 278 км (більше ніж довжина Панамського і Суецького каналів разом узятих), ширина – від 230 до 520 м, а його глибина мала доходити до 30 м. Проектувальники підраховали, що судна зможуть перепливати з Тихого океану в Атлантичний приблизно за 30 годин. Однак, експерти поки скептично оцінюють перспективи проекту²². У 2015 р. на урядовому рівні КНР і ЛАК офіційно розглядали можливість побудови двоокеанської залізниці, яка мала поєднати атлантичні порти Бразилії з перуанськими портами²³.

З 2016 р. в доповіді ООН за прямими іноземними інвестиціями ціла глава була присвячена «зростаючому впливу Китаю» в регіоні. У 2017 р. Латинська Америка і країни Карибського басейну продовжили зміцнювати економічні зв'язки з Китаєм, особливо щодо торгівлі і прямих іноземних інвестицій в сферах користування надрами, інфраструктури і в меншій мірі в виробничій діяльності. Варто зазначити, що енергетичне співробітництво стало головним драйвером фінансових та інвестиційних відносин. У той же час, за інформацією Китайсько-латиноамериканської фінансової бази даних, кількість китайських позик урядам Латинської Америки за цей же період скоротилася.

У 2017 р. товарообіг сторін склав 257,8 млрд. дол., збільшившись на 18,8%²⁴. Відповідна ситуація спостерігалася й упродовж 2018 р. – початку 2019 р. Проте з початком пандемії, яка, як відомо, негативно вплинула на економіку всього світу, відносини між КНР і країнами латиноамериканського регіону навпаки посилились. На грудень 2019 р. товарообіг між країнами зріс на 11,7%. У листопаді цього ж року

²⁰ Ibidem, 42.

²¹ Ibidem, 45.

²² Китай против откормленных и скучающих (2014. 11 августа). *Lenta.ru*. Retrieved from: <https://lenta.ru/articles/2014/08/10/chinasamerica/>

²³ Niu H.A New Era of China-Latin America Relations, 43.

²⁴ Сербин, А. (2019, 26 февраля). Китай потеснил экономические позиции США в Латинской Америке – аргентинский эксперт. *Евразия Эксперт*. Retrieved from: <https://eurasia.expert/kitay-potesnil-ekonomicheskie-pozitsii-ssha-v-latinskoj-amerike/>

КНР і Уругвай підписали угоду про вихід уругвайської конини і меду на китайський ринок²⁵. А у вересні 2019 р. Аргентина підписала з Китаєм угоду, що відкрила їй вихід на ринок соєвого борошна «азіатського гіганта»²⁶.

Китайський уряд у ситуації, що склалася надав допомогу країнам регіону, направивши їм великі партії гуманітарної допомоги медичного призначення першої необхідності. У числі прийнятих китайською стороною заходів допомоги також було надання кредитів для закупівлі китайської вакцини, яка пройшла державну сертифікацію в КНР. Така допомога була позитивно сприйнята ЛАК. Зокрема, на початку серпня 2020 р. президент Аргентини Альберто Фернандес і глава МЗС Мексики Марсело Обрад висловили подяку китайській стороні. Відзначається, що позитивна думка про Китай в Латинській Америці з 2014 року зросла на 7%. В першу чергу це стосується великих країн регіону – Бразилії, Аргентини, Мексики²⁷.

В червні 2020 р. найбільший китайський виробник залізничних поїздів і вагонів CRRC Qingdao Sifang Co., Ltd. надав Аргентині послуги щодо обслуговування 709 вагонів поїздів²⁸.

Окрім двостороннього співробітництва, Китай співпрацює з країнами Латинської Америки у рамках регіональних організацій. Однією з таких є СЕЛАК (Спільнота держав Латинської Америки та Карибського басейну), яка була створена у 2011 р., налічує 33 учасника регіону, а також США та Канаду²⁹. Так, у 2015 р. відбулася перша зустріч між китайськими представниками та членами СЕЛАК, що закріпило фактично новий рівень співпраці. Учасники підписали план дій на 2015-2019 рр., в основі якого був динамічний економічний розвиток та впровадження публічної дипломатії, шляхом надання стипендій, відкриття освітньо-наукових центрів і т.д.³⁰. Згідно з новоприйнятим планом китайсько-латиноамериканський товарообіг мав збільшитися на 500 мільярдів доларів, а китайські інвестиції в регіон – 250 млрд доларів³¹.

Важливу роль у зміцненні відносин сторін грає й китайська ініціатива «Один пояс – один шлях», через так звану вертикальну вісь. Китай підписав угоду з Панамою, що дозволяє збільшити торговий і фінансовий вплив Пекіна і використовувати Панамський канал. Передбачається поступове включення різних країн Карибського басейну і Латинської Америки в ініціативу³². Досить серйозною платформою для співпраці країн є й BRICS.

Не дивлячись на позитивну динаміку у відносинах між КНР і ЛА, країни мають й певні недоліки в реалізації економічної складової між ними. Бурхливий розвиток торгово-економічного співробітництва країн Латинської Америки з Китаєм в XXI ст. вплинув на життя держав регіону, в тому числі на екологічну ситуацію. Більшість

²⁵ Уругвай получил доступ на китайские рынки конины и мёда (2020, 6 ноября). *ИА REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html>

²⁶ Китай открыл для Аргентины крупнейший рынок сои (2020, 13 сентября). *ИА REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html>

²⁷ США не остановит экспансию Китая в Латинскую Америку – National Interest (2020, 22 сентября). *ИА REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html>

²⁸ Китайская компания CRRC Qingdao займется обслуживанием аргентинских вагонов (2020, 13 июня). *ИА REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html>

²⁹ Leiva, D., Maele, V. (2017). Xi Jinping and the Sino – Latin American Relations in the 21st Century: Facing the Beginning of A New Phase? *JCIR*, 5 (1), 45.

³⁰ Niu, H. A New Era of China-Latin America Relations, 44.

³¹ Leiva, D., Maele, V. (2017). Xi Jinping and the Sino – Latin American Relations in the 21st Century: Facing The Beginning of A New Phase? *JCIR*, 5 (1), 45.

³² Сербин, А. (2019, 26 февраля). Китай потеснил экономические позиции США в Латинской Америке – аргентинский эксперт. *Евразия Эксперт*. Retrieved from: <https://eurasia.expert/kitay-potesnil-ekonomicheskie-pozitsii-ssha-v-latinskoy-amerike/>

експертів, міжнародних і латиноамериканських, оцінюють цей вплив вкрай негативно, деякі вважають його головним фактором погіршення природного середовища в ЛАК. Наприклад, автори доповіді міжуніверситетської Робочої групи з питань розвитку та навколишнього середовища в Америках (The Working Group on Development and Environment in the Americas) прийшли до висновку, що «китайські інвестиції і торгівля в Латинській Америці в XXI ст. стали головною причиною деградації навколишнього середовища в регіоні».

Подібні твердження не позбавлені підстав, про що свідчать численні протести жителів латиноамериканських країн проти діяльності китайських компаній, що завдають шкоди середовищу їх існування. У найближчі десятиліття відповідно до рішень Другого міністерського форуму країн-членів Співтовариства країн Латинської Америки і Карибського басейну і Китаю (El Foro China – Comunidad de Estados Latinoamericanos y del Caribe (China-CELAC), країни істотно розширять відносини, що тим самим призведе до подальшого загострення проблем збереження природного середовища. Велику актуальності набувають питання взаємодії місцевої влади країн регіону з китайськими інвесторами та державними органами КНР з приводу їх політики і практики щодо природокористування з метою запобігання можливим негативним наслідкам економічного співробітництва³³.

Висновок. З моменту активізації двосторонньої економічної співпраці між КНР і ЛАК й надалі спостерігається динамічність у відносинах між ними. Активно розвиваються торгово-економічні та інвестиційні відносини. Китай є серйозним імпортером з країн регіону сільськогосподарської продукції, корисних копалин. У свою чергу латиноамериканські країни імпортують китайську готову продукцію. Китай виступає одним з головних інвесторів в Латинській Америці, вкладаючи кошти не лише у важливі для них складові, але у розвиток країн ЛА з метою подолання значної відмінності між ними. Окрім двостороннього діалогу, країни співпрацюють у рамках регіональних організацій: СЕЛАК, ОАД, БРІКС, китайської ініціативи «Один пояс – один шлях» та ін.

References

Borzova, A. IU. (2009) Osobennosti KNR i stran Latinskoj Ameriki na sovremennom etape [Features of China and Latin America at the present stage]. *Vestnik RUND Seriiia Vseobshchaia istoriia*, 4, 27-39. [in Russian].

Chai Yu, Yue, Yunxia Sino-Latin American Economic and Trade Relations. Retrieved from: <https://www.springer.com/gp/book/9789811334047#aboutAuthors> [in English].

Domínguez, J.I. (2006, June). China's Relations with Latin America: Shared Gains, Asymmetric Hopes. *Inter-American dialogue*, 1-59. [in English].

Ekonomicheskaja aktivnost Kitaia v stranakh Latinskoj Ameriki [China's economic activity in Latin America] (2017 mai-iyun). *Nauka za rubezhom. Rubrika Sotsialnye i ekonomicheskie nauki i statistika*, 61, 1-41. [in Russian].

Kitaiskaia kompaniia CRRC Qingdao zaimetsia obsluzhivaniem argentinskikh vagonov [The Chinese company CRRS Qingdao will service Argentine wagons] (2020, 13 iyunia). *IA REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html> [in Russian].

Kitai otkryl dlia Argentiny krupneishii rynek soi [China opens largest soybean market to Argentina] (2020, 13 sentiabria). *IA REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html> [in Russian].

³³ Лавут, А.А. (2019). Влияние китайской экономической экспансии на среду обитания стран Латинской Америки и Карибского бассейна. *Латинская Америка*, 6, 5.

Kitai protiv otkormlennykh i skuchaiushchikh [China against the fat and bored] (2014, 11 avgusta). *Lenta.ru*. Retrieved from: <https://lenta.ru/articles/2014/08/10/chinasamerica/> [in Russian].

Lavut, A.A. (2019). Vliianie kitaiskoi ekonomicheskoi ekspansii na sredu obitaniia stran Latinskoi Ameriki i Karibskogo basseina [The Impact of Chinese Economic Expansion on the Habitat of Latin America and the Caribbean]. *Latinskaia Amerika*, 6, 5-17. [in Russian].

Leiva, D, Maele, V. (2017). Xi Jinping and The Sino – Latin American Relations in The 21st Century: Facing The Beginning of A New Phase? *JCIR*, 5(1), 35-67. [in English].

Lin, Z., Johnson, G. (2014) *Sino-Latin American Relations: Chinese Views of Latin America*. Washington. [in English].

Lum, T. et al. (2009). China's foreign aid activities in Africa, Latin America, and Southeast Asia. *Russia China and Eurasia-Social Historical and Cultural Issues*, 2, 175-184. [in English].

Malena, J. (2020). The impact of the pandemic on Latin America's relations with China. *Asia Power Watch*. Retrieved from: <https://asiapowerwatch.com/the-impact-of-the-pandemic-on-latin-americas-relations-with-china/> [in English].

Niu, H. (2015). A New Era of China-Latin America Relations. *Anuario de Integración*, 11, 39-51. [in English].

Serbin, A. (2019 26 fevralia) Kitai potesnil ekonomicheskie pozitsii SSHA v Latinskoi Amerike argentinskii ekspert [China ousted US economic positions in Latin America Argentine expert]. *Evraziia Ekspert*. Retrieved from: <https://eurasia.expert/kitay-potesnil-ekonomicheskie-pozitsii-ssha-v-latinskoy-amerike/> [in Russian].

SSHA ne ostanovit ekspansiiu Kitaia v Latinskuiu Ameriku National Interest [US will not stop China's expansion into Latin America National Interest] (2020, 22 sentiabria). *IA REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html> [in Russian].

Urugvai poluchil dostup na kitaiskie rynki koniny i meda [Uruguay gains access to Chinese horsemeat and honey markets] (2020, 6 noiabria). *IA REGNUM*. Retrieved from: <https://regnum.ru/news/polit/3069929.html> [in Russian].

Vakarchuk, K. (2020, 16 chervnia). Latynoamerykanskyi vektor zovnishnoi polityky Kytaiu [Latin American vector of China's foreign policy]. *Borysfen Intel: nezalezhnyi analitychnyi tsentr heopolitychnykh doslidzhen*. Retrieved from: <https://bintel.org.ua/publication/regions/america/latinoamerykanskiy-vektor-politiki-kitayu/> [in Ukrainian].

Vakarchuk, K.V. (2014). Zovnishnia polityka Brazyl'ii v period pravlinnia D. Russeff [Brazil's foreign policy during the reign of D. Rouseff]. *Aktualni problemy polityky*, 53, 142-148. [in Ukrainian].

Valihura, N.Yu. (2020). Stratehiia ta doktryna zrostannia kytais'koho vplyvu u sviti [Strategy and doctrine of the growth of Chinese influence in the world]. *Naukovi zapysky studentiv ta aspirantiv*, 5, 43-51. [in Ukrainian].

Vovchuk, L., Kravets, O. (2021). Rozvytok politychnykh i dyplomatychnykh vidnosyn mizh KNR ta krainamy Latynskoi Ameryky (1990-ti – 2020 rr.) [Development of political and diplomatic relations between China and Latin America (1990s-2020)]. *Starozhytnosti Lukomoria*, 1 (4), 109-117. [in Ukrainian].

Zvereva, V.S. (2019) Kitai na prostorakh Latinskoi Ameriki sovremennye geopoliticheskie realii [China in the vastness of Latin America modern geopolitical realities]. *Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta. Seriia Istoriia i politicheskie nauki*, 2, 171-183. [in Russian].

Oleg Kravets

*Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiiv, Ukraine,
ORCID: 0000-0003-1155-9814*

**Economic cooperation between PRC and Latin America
during the 1990s – XXI century**

Abstract. *One of the priorities of the foreign policy of the People's Republic of China is the Latin American vector, which has expanded exponentially over the past 20 years. A new stage in relations between the countries began in the 1990s. It was at this time that a number of neoliberal economic reforms were adopted in Latin America, which later contributed to the openness of national economies and the growth of trade relations with China, which became a «world factory» and needed new markets. As a result of the negotiations, China and the LA signed agreements to protect and encourage investment, as well as the abolition of double taxation. However, a real breakthrough in the intensification of China-Latin America relations took place in the XXI century. China is a major importer of agricultural products and minerals from the region. In turn, Latin American countries import Chinese finished products. China is one of the main investors in LA, investing not only in important components, but in the development of countries in the Latin American region in order to overcome significant differences between them. In addition to bilateral dialogue, the countries cooperate within the framework of regional organizations: SELAC, OAS, BRICS, the Chinese initiative «One Belt - One Road», etc. However, despite the positive dynamics of relations in the economic sphere, scientists point to certain negatives in these relations, which may threaten their further development.*

Keywords: *China, Latin America, economic relations, investment policy.*